

університету. Серія: *Право*. 2022. № 70. С. 450-456.
<https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.72>.

2. Усім судам України! РСУ опублікувала рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu>.

3. Круглий стіл на тему «Особливості здійснення правосуддя в умовах воєнного стану». URL: <https://vl.arbitr.gov.ua/sud5004/pres-centr/news/1355184/>.

4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.

5. Литвиненко К. Законодавчі приписи та судові поради. URL: <https://ibuhgalter.net/articles/1042>.

6. Про затвердження Інструкції щодо роботи з технічними засобами фіксування судового засідання: Наказ Державної судової адміністрації України від 06.06.2022 № 156. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/505722__756685.

7. Будаляк Р.О., Суходубова І.М., Гришина Н.В. Використання новітніх технологій у правовій сфері та доступі до правосуддя. С. 28-301. URL: https://law.karazin.ua/resources/doks2021/nauka/repozitary/Konferentsiia_07-06-2024_Zbirka_tez.pdf.

8. Конституції України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Яковець Софія Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Юшкевич Олена Геннадіївна,
доцент кафедри теорії та історії держави та права
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВІ ОСНОВИ МОБІЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Правові основи мобілізації в Україні регулюються кількома ключовими законами та нормативними актами.

Воєнний стан – це особливий стан, порядок управління, що запроваджується на всій території держави чи в окремих її місцевостях у разі оголошення війни, збройної агресії або загрози війни, нападу.

Серед основних нормативно-правових актів у сфері мобілізації слід виділити наступні: Конституція України, Кодекс цивільного захисту України,

Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», Закон України «Про оборону України», Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX «Про затвердження Указу Президента України «Про загальну мобілізацію», Закон України від 15 березня 2022 року № 2125-IX «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку скасування запобіжного заходу для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період або його зміни з інших підстав», Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 65 «Про загальну мобілізацію», Типове положення про мобілізаційний підрозділ органу державної влади, іншого державного органу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2006 року № 587, Указ Президента України від 07 березня 2024 року № 149/2024 «Про звільнення в запас військовослужбовців строкової військової служби», Порядок проведення призову громадян на військову службу під час мобілізації, на особливий період, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 560 від 16.05.2024 [1].

Мобілізація – це комплекс заходів, спрямованих на переведення економіки, державних інститутів та військових ресурсів на військові рейки в умовах загрози національній безпеці [2].

24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України та з метою забезпечення оборони держави Законом України № 2105-IX затверджено Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 69 «Про загальну мобілізацію», відповідно до якого: було оголошено загальну мобілізацію; мобілізація проводилася на території Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей, міста Києва.

Мобілізаційна підготовка та мобілізація є складовими частинами комплексу заходів, які здійснюються з метою забезпечення оборони держави (частина перша статті 3 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію») [3].

Мобілізація може бути загальною або частковою та проводиться відкрито чи приховано.

Загальна мобілізація проводиться одночасно на всій території України і стосується національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій (частина друга статті 4 Закону).

Часткова мобілізація може проводитися в окремих місцевостях держави, а також стосуватися певної частини національної економіки, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій.

Цільова мобілізація може проводитися з метою ліквідації надзвичайних

ситуацій техногенного або природного характеру державного рівня та їх наслідків, а також у відбудовний період для ліквідації наслідків воєнних дій у порядку, визначеному Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» та іншими нормативно-правовими актами. Організаційні, фінансові, правові та інші заходи, необхідні для забезпечення функціонування сил цивільного захисту в період цільової мобілізації, здійснюються на основі плану проведення цільової мобілізації та відповідно до Закону з урахуванням особливостей, визначених Кодексом цивільного захисту України.

Відповідно до законодавства мобілізація проводиться відкрито або приховано.

Рішення про проведення відкритої мобілізації має бути негайно оголошене через медіа (частина шоста статті 4 Закону).

Рішення про проведення прихованої мобілізації доводиться до органів державної влади, інших державних органів, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій по закритих каналах оповіщення в порядку, який визначається Президентом України (частина сьома статті 4 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [3]).

З моменту оголошення мобілізації (крім цільової) чи введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях настає особливий період функціонування національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій (частина восьма статті 4 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [3]).

На час особливого періоду дія будь-яких прийнятих до настання цього періоду нормативно-правових актів, що передбачають скорочення чисельності, обмеження комплектування або фінансування Збройних Сил України, інших військових формувань чи правоохоронних органів спеціального призначення, зупиняється.

Організація безпосередньої реалізації заходів з мобілізаційної підготовки та мобілізації на відповідній території чи сприяння їх виконанню здійснюється Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади та виконавчими органами сільських, селищних, міських рад.

Функції щодо координації планування, методологічного, методичного, наукового забезпечення мобілізаційної підготовки та мобілізації в органах виконавчої влади, інших державних органах, національній економіці здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку (Міністерство економіки України), якщо інше не передбачено законом.

Здійснення контролю за станом мобілізаційної підготовки та рівнем мобілізаційної готовності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ і організацій, для яких встановлено мобілізаційні завдання (замовлення), забезпечується керівником відповідного органу державної влади, іншого державного органу,

органу місцевого самоврядування, а також підприємств, установ і організацій (частина тринадцята статті 4 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» [3]).

Список використаних джерел

1. Законодавство України «Про загальну мобілізацію» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65/2022#Text>
2. Правові основи мобілізації в умовах воєнного стану. URL: <http://surl.li/imttbx>
3. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закону України від 21.10.1993 № 3543-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>

*Яремчук Назарій Юрійович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 4
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Юшкевич Олена Геннадіївна,
доцент кафедри теорії та історії держави та права
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПОЛІЦІЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ КОМЕНДАНТСЬКОЇ ГОДИНИ

Комендантська година – це тимчасове обмеження свободи пересування громадян у певний час доби, яке вводиться в умовах надзвичайного стану чи військової необхідності. Її мета полягає у зниженні ризику порушень правопорядку, запобіганні заворушенням та злочинним діям, а також забезпеченні безпеки населення. В Україні введення комендантської години регулюється законодавством, зокрема Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про правовий режим воєнного стану» та Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП). У таких умовах поліція відіграє центральну роль у забезпеченні виконання цього режиму та підтриманні громадського порядку.

Відповідно до статті 8 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану» та статті 12 Закону «Про правовий режим воєнного стану», комендантська година може бути встановлена для запобігання дестабілізації та підтримання громадського спокою. Введення такого режиму означає, що на території, де діє обмеження, забороняється перебування громадян на вулицях та в громадських місцях без спеціальних перепусток у визначений період [1, 2].